

۲۲

Զ. խաչելոյն վկայ եղեալ պսակեցաւ արեամբն իւրով:

դարձեալ ի նոյն հաստատելով յիսկըցրանէ, պայծառութիւն:
6 Եւսպիս բարոյն տարիմամբ վերադարձայք ի ստորնայնոցս,
առ որ ըստեղծն իսկըցրանէ ի կերպարանս երանութենն,
լինել բարետոհմիկ եւ քաղաքին սրբո ժառանգք,
յորմէ չարին ելոյծ նախանձ, եւ ժանդացոյց ակտիւ մեղաց:
Ընդ մեծի պատարալին նախանձեցայք ի պատարագ,
7 ըզվրկականն ըմպել զբաժակ եւ մկրտեալ արեամբ ձերով,
ի քաւութիւն մոլորութեանն եւ ի լուծումն խաւարի,
յոր բռնութիւն չարասիրին խաբէութեամբ հաւանեցոյց:
Թշնամեացն անաւրինաց ընդգիծացայք ի պատերազմ,
ըզգաղանիս որոգայթիցն նհանջումն առեալ ի վերջ,
8 եւ ընթանալ պատրաստաբար առ զաւրազլուին առաքինեաց,
ի ձեռանէ նորա առնուել ըզգեղեցիկ թագադրութիւնն:
Ժողովեցոց կատարելոց եւ անգրանկաց գրեցոց յերկինս,
առթեցայք ի քէ որ ըզմեղացն ելոյծ կապանս,
լինել հաղորդ փառաց ուրախուել եւ ցնծութեան,
ի քաղաքին վերնումն սիոն ի լուսափայլն եմ:
Ի քեզ տր յուսացան, հալածականքն ի խաւարի,
փախուցեալք ի թշնամոյն եւ ի նորին որոգայթից,
որ կոչես ըզմեղաւորս յանապաշխար կենաց հանգիստն,
եւ նազելի բեռամբ շնորհես ըզքաղցրայոյզ կենաց պարգեւս:
Լուսատու խաւարելոց եւ սյցելու մոլորելոց,
որ ըզգիշեր մեղաց լուծեր զաշխարհակուլ համատարած,
արեգակն արդարութիւն որ ի հաւրէ մեզ ծաղեցար,
եւ մտչեցեր ըզստուեր մահու ի տեսակէ ազգի մարդկան:
Թաղարութեան անձառելո առատարար պարզւատու,
եւ հաշտարար հողոյդ բաշխիչ ի խռովութեան մերս քակտումն,
ըղնոյն եւ այժմ շնորհեցեր եկեղեցեաց հայաստանեայց,
ի վերստին նորոգութիւն կործանելոց յանաւրինաց:
Ծանեար քս ըզքոյսն եւ հեռացար յուրացելոցն,
ժողովեալ ըզվարատեալն ի դառնաթոյն աւձին շէման,
եւ կանկնեալ ի զլորմանէ ըզգարկուցեալն պատրանաւք,
կենդանութիւնդ մեռելոց, եւ ցնծութիւն արամեցելոց:
Կոչեցան խոստովանողք եւ կարդեցան ընդ մարտիրոսս,
լլցուցին ուրախութեմ ըզգուարթնոց երկնից բանական,
9 եւ մտին ի կոչարան փեսացեալ իմաստութեանդ,
յանգրաւական ընթրեաց խրախուէս ընդ շինողին զուրախարանն:
Հաճեցաւ ~) տր ընդ նուէր պատարագացն ողջակիցաց,

6 Ն. Եւսպիս բարոյն զիտմամբ ընդդէմ մեղացն վառեցաւ:

7 Ք. զվրկականն ըմպել զբաժակ եւ մկրտեալ արեամբն իւրով:

8 Ա. Նորահրաշ պաշկաւոր եւ զօրագլուխ առաքինեաց:

9 Ա. Եւսպիս Ք. իմաստունք երևելով ընդ փեսային մտին յառագատն:

~) Թերեւս—հաճեցար:

եւ ոչ տանջանք անտանելիք կակղացուցին ըզփութաքանս,
ըզմեծանձանց նահատակացն հրեշտակաց մարմնաւորաց,
որոց եղեր հանդիսակից, ի չնաշխարհիկ տեսարանին:

Պսակաւք երկնաւորաւք եւ անթառամ փառաց լուսով:

զարդարեցեր ըզքաջացեալն առ հակամարտ չարին մրցողս,
առաջին պսակաւորդ յորդորիչ զանգիտողաց:

Ի չարաչար սպառնալեաց եւ յերկիւղ մահաբերաց:

Ջախեցին ըզբանսարկուն եւ զընդ նովաւ իշխանութիւնս:

կոխելով վստահութեամբ ըստ սահմանեալ քում հրամանաց:

զաւրութիւնդ անհերքելի զաւրացուցիչ լքման մերո:

եւ յոգնազան յուսով բարեաց յանմահութի մեզ հրաւիրակ:

¹⁵ Ուսմկական ազգ աշխարհի եղեն երկնի քաղաքակիցք:

եւ դասակից փողերդութեան հոգոց սրբոց գերակաից:

⁴⁶ երրորդութեանդ նուազիչք զերեքսրբեան փառատրութիւնս:

եւ տեսողք անձառ լուսո միասնական անձութեանդ:

Սրբեցին ըզտիեզերս մաքրագործ արեամբք իւրեանց:

¹⁷ եւ ուսուցին ամենեցուն անձին իմաստութիւնս:

արդարանալ որդոց նորա, որով ինքեանք իմաստնացան:

եւ ըղիաւարն անդիտութեան հալածեցին յոգւոց մերոց:

Վանեցաւ մոլորութիւն որ ի չարէն վարդապետեալ:

եւ ծաղկեցաւ ճշմարտութիւն ի քէ մեծեալ յաշխարհ:

եւ եղեաք որդիք լուսո տարամերժեալք ի խաւարէ:

վասն լուսո գործոց բարեաց երանելի մարտիրոսացն:

Տունջեամբ պայծառացաք արեգակամբն արդարութեան:

եւ վկայցն արեամբ ցնծամբ մատուցողաց զայն ի նուէր:

եւ պարեմք կրկնակաւք տաւնիւք մերո ազատութե:

յաւդեցելովք գեղեցկապէս ըստ վանքման իւրակութի:

Թախձանան ընդ զաւրութի երկնից ժողովք առաքինեացն:

եւ բերկրալի հաին դիմաւք ի հանդիսիցն իւրեանց ըսկիզբն:

ընդ նոսա վանելով ի յաղթանակս աշխատութեցն:

որպէս եղեն հաղորդ նմա ի չարչարանս ճեպելով:

Յանկացան մահու նորա անբերելի յաւժարութեամբ:

եւ մատնեցին զանձինս իւրեանց ի նեղութիւն անտանելիս:

ունակութիւ սիրո նորա բոցակիզեալք եւ տապացեալք:

Ի զովացումն զիմեցին որպէս յաղբիւր քաղցրահոսան:

Իւրաքանչիւրդ վկայցն առանձնակի յաւժարութեամբ:

Հասարակաց բերին աւգուտ վիրաւք ցաւոց եւ տանջանաց:

զամբառնալ հողանիւթիցս ի լուսերամ ջոկս անմորմնոցն:

45 Նորահ. Թ. «Բամկական խումբ հաղարաց եւ երեսնից թիւ ընդ վեցից»:

մեր ձեռագրում—թիւն վեցից»:

(16) Գ. «դասակցեալ ընդ անմարմնոցն երրորդութեանն երգել զփառս»:

47 Տես թիւ 14:

եւ վաերեալ յուսով արդեան ի պատրաստեալ նոցա պարզեան:
Փութացան դառնալ ի նոյն յորմէ անդաք խարէութեամբ:
եւ ըզպատիւ կերպարանին ի սկըզբնատպին դարձեալ առնուլ
եւ զառաջին փառացն ըզգեսան անձառելի յաւրինուածով:
Թաղաւորեալ ընդ քի յանապական արքայութեանն:
Քաղաքին պաճուճելո ի բիւրակերպ գեղեցկութեանց:
յորում ոչ է խռովութի եւ ոչ մահու իշխանութի:
ժառանգորդք եղեն վկայքն ըստ սահմանի անշուշտ խոռոմանցն:
եւ տիրապէս հաստատութի դանձառ բարխսն վայելողք:
«Հարցն զմարտիրոսացն. Որ զհրաշափառն ասայ: Մկ. զարիացելքն»
Թղ. 200^ր 204^ր:

Մի քանի խօսք շարականիս՝ մեր ենթադրած հեղինակի մասին:

Շարականիս այբբենական կարգը՝ նորա գերիմաստ եւ փսեմ՝ նիւթը՝ նրա համեղ եւ կուկիկ հայկարանութիւնը եւ շատ քիչ հատուածներն մէջ հետեւողութեամբ մտցրած բառերի եւ ոճերի դարձուածքները զարմանալի նմանութիւն ունենալով Վարդանանց «Մորահըրաշ պսակաւոր» շարականի գրութեան եւ նիւթին, որի հեղինակը ծանաչուած է սուրբն Ներսէս Շնորհալի, արդ՝ շարականս կարգաւորւց յետ անկարելի է որ բանադէտ ընթերցողը այս եղբակացութեան չգայ եւ չգատի, որ կամ այս շարականն եւս գրել է Հռոմկայի քնարերգուն՝ նա ինքն սուրբն Ներսէս, կամ թէ առատամիտ Ներսէսը զարմանալի ծարարութեամբ նմանեցրել է իւր զրուածքը սըրանս եթէ ենթադրենք, որ սա իւր շարականից յառաջ է գրուած: Թէ այսպէս թէ այնպէս թէ այս շարականը հրեշտակաւորն Ներսէսի գրչի պտուղ չէր կարող լինել եւս համոզուած եմ՝ այն կէտից, որ նախ՝ Ներսէսի պատուական գրուածքների թանաքը դեռ չըջորացած, իրեն զգուղ եւ մեծարող ժողովրդեան թախսանձամբ նոքա կամ կարդացում էին եկեղեցիներում, կամ ինքն Ներսէսը այլ եւ այլ հանգամանքներից ստիպուած բազմութիւ օրինակներով հանում եւ ցրում էր նրանց ի տես աշխարհի, դեռ չեմ յիշում եւ այն որ Ներսէսի ժամանակ հացի եւ ջրի

տեղ ծառայելով զիտութիւն եւ ուսումն հետեւապէս եւ անպակաս լինելով ազգիս ցաւերը դրող եւ ուսումնական անձինք, անկարելի էր որ նրանցից մէկն ու մէկը ի զիտութիւն ապագայի չյիշատակէր իւր յուշարձանում թէ այս երգի հեղինակն եւս եղել է ինքը սուրբն Ներսէս:

Շարականս սուրբ Ներսէսին չընծայելու մեր մի փաստն էլ այս է, որ Ներսէս սովորաբար իւր յիշեալ շարականի մէջ զիմելով համարձակ բացականչութիւններով Վարայրում արիւնսների ընկած հայ նահատակներին եւ յականէ յանուանէ յառաջ կանչելով նրանց իւր սուր գրչի դիմաց, այլ իմն հրճուանքով գովում եւ դրուատում է յաւմէն մէկին սուրբ պատերազմի մէջ պարսից դէմ ցոյց տուած իւր արիական քաջութեան եւ անվահերութեան համար, այն ինչ այդ տեսակ հայրական բացականչութիւններ չկան սոյն շարականիս մէջ, իսկ այդ անուամբ շարականիս յարգելի հեղինակը լռելեայն մեղմ եւ խուլ, այլ իմն եղանակով ու սրտով գովաբանելով Վարայրի մարտադիր քաջերի դերօրինակ գործքն ու արարքը:

Այսպէս ուրեմն շարականիս հեղինակը սուրբն Ներսէս չլինելով, այժմ դիմենք այլ միջոցների եւ դաննք թէ ո՞վ է եղել պատմութեանց էջերում իւր խոնարհ գլուխը թագցնող այդ մեղրաբերան ֆոհաննէսը:

Եկեղեցական մատենագրութեան կարգաւոր. Ներսէս Շնորհալու ժամանակից 48 տարի

բարձրանալով դէպի վեր (1117—1165), Յովհաննէս առաքել չայ եկեղեցուն դրով ու գրքով ծառայող և յայտնի շարական գրող մենք զանում ենք միայն ջանասէր Յովհաննէս սարկաւազ կոչեցեալ վարդապետին որը իւր շատ գրական հիւթովի վաստակների հետ տուեց մեզ նաև սուրբ Ղևոնդեանց վերայ յօրինած «Պայծառացան այսօր սուրբ եկեղեցիք» գեղեցկահիւս շարականը, սակայն ի նկատի ունելով «Անթառամ սիրոյ ծնունդը» շարականին մէջ արքայաւայել կերպով ծանր ծանր նստած ու կանգնած հին հին ոճերի գեղեցկութիւնը, փարթամ փարթամ բառերի անլուծանելի հանգոյցով իւրար հետ բռնուած ներդաշնակ միութիւնը, դնենք սրանց վերայ հնութեան ակն յայտնի նշմարանք կրող և իւր աննման լեզուն, բնաւ երբեք այս գրուածքը չէ համապատասխանում Յովհաննէս սարկաւազի գրուածքին: Զմուռնամ ասել և այս, որ եթէ սարկաւազի մօքի ծնունդ լինէր նա, անշուշտ իւր ժամանակի բազմաթիւ և ճշմարտախօս մատենադրներից մէկն ու մէկը կ'անտէր նրան մեր ձեռքը: Թիւրք դարում ուր ապրում էր մեր խնտակրօն Յովհաննէսը, այդ դարում գրել է ոչ մի գրական արդիւնք չէ կորեր:

Յովհաննէս սարկաւազ վարդապետի ժամանակից 397 տարի սլանալով դէպի վեր (720—1117) մենք կգտնենք Թէոդորոս փոթենաւորի աշակերտ՝ չարազանդ Պօղիկեանց դէմ իւր թէժ հաւատով և առ Եկեղեցին ունեցած իւր տաք սրտով կռուող իմաստասէր կռուած Յոհան Օձնեցուն, որի վարքը, ուսումը և գրուածքը ս. Գրքին մօտեցնելու համար, նրա հոգեզգօն վարժապետը ձեռքը դնելով Աստուածաշնչի վերայ ասում էր իրեն, «Այր մանր զմատենագից», 1 և արդարև յաճախ յաճախ ուտելով նա այդ անմահացուցիչ մանանայն, պտղաբերեց մեզ համար համաձայն իւր անուանն Միջ Տօնէ կոչուած տօների շարականները, այլ և Երրորդութեան անունով երեք տառից մի

տուն կազմած և այբբենական կարգով շարադրած ս. Հռիփսիմեանց վեմագոյն համբարձին—«Անկիցրն բանն աստուած, որ վասն մեր համբեր մահու» 2), ուր տօնելի քահանայապետը առանց բացականչութեան և սրտի խորովութեան ճիշտ կոմիտաս հայրապետի քաղցր լեզուով լռիկ մեջիկ ստորագրում է սրբոյ Հռիփսիմեանց անմեղ և աննման կուսանաց ամբիժ վարքը՝ ասելով,—«Անթառաւալք զմահու խորխուռմն ընդդէմ մեղացն վառեցան, մերժեցին կործանեցին զմահահոտ զմեքենայսն» նրանց հոգւոյ քաջութիւնը և առ Փրկիչն աշխարհի անբացատրելի սէրը՝ ասելով,—«Հրով հոգւոյն զինու վառեալք զհալածիչն վանեցին» 3) Ժողիկ նիւթեղէնք՝ յաննիւթ ծաղիկն յօգեցան» նրանց կրած անտանելի չաչտրանքը՝ ասելով,—«Լիանօք և բերանօք զարեան վտական հոսեցին» երջանիկ ճակատամարտը յայտնեցան անպարտելիք» նրանց վերջին անգամ այս անցաւոր աշխարհից մի բան վերցնելը և վերջին անգամ այս աշխարհից բերկրական հրաժեշտով բաժանուելը՝ ասելով—«Արառեալ վկայօրէն զմարգարիտն հաւատոյ տնչացեալ անձառ լուսոյն վերասլացան ի կեանս անմահ»: Ահա այս պատուական գրուածքի հեղինակին ենք ընծայում որպէս «Անթառամ սիրոյ ծնունդը», այսպէս էլ և սուրբ Ղևոնդեանց 4) «Անձառելի բանդ աստուած» Մանկունքը, որը և մեր շարականի Գրիչը նոյնպէս ընծայում է Յոհան քահանային ասելով «զՂևոնդեանց անձառելի բանդ անձն» վարդանայն, անթառամ սիրո ծնունդքն» Յոհաննու քհաի է ասացեալ» 5) Թղ. 223:

Մենք կարծում ենք այս Յոհանը, Յոհան Օձնեցին է:

Այժմ մնում է մեզ մի տարակուսելի խնդիր ևս լուծել, այսինքն թէ, ի՞նչու Գրիչը գրել է «Յոհաննու քհաի է ասացեալ» և ոչ Յոհաննէս քահանայապետի:

Այս սխալները եթէ արել է մեր Գրիչը մենք

«Այս շարականը սովորաբար ընծայում է Յոհան Մանգակունուն, իսկ ոմանք Օձնեցւոյն տան» աւելացնում է շարականների հեղինակաց ցանկը այս մասին կիսօսենք յետոյ:

այդ վերագրումները միայն այն դէպքին, որ ինչպէս շատ գրիչներ ծանօթ չլինելով մեր ազգի մատենագրների խիսական անուան, նրանց գրուածքների և նոյն իսկ նրանց սպրած տարիների հետ, մի բան արտագրելու ժամանակ շփոթել են իրար հետ և ընծայել մի գրուածք միւսին, մանաւանդ եթէ նրանց հեղինակները եղել են միեւնոյն անուան տէր մարդիկ, ինչպէս որ այս ակնյայանի պակասութիւնները մենք տեսնում ենք Յոհան Մանդակունու և Յոհան Օձնեցու գրած եկեղեցական կանոնների մէջ, ուստի ես ենթադրում եմ, որ մեր գրիչն ևս կամ «ՔՀԱ» բառը իւր հնագոյն շարականների նման գրել է կրճատ թերեւս զօրութեամբ յիշեցնել տալով մեզ Յոհան Օձնեցուն, կամ նա արել է այդ սխալը անգիտութեամբ, թերեւս ծանօթութիւն չունենալով Օձնեցու քահանայապետ լինելու մասին, և կամ թէ այդ սխալանքը արել է մի ուրիշ գրիչ և նա անփութիւն արտագրել է միայն իւր ցուցակում, ապա թէ ոչ Ռդ դարից մինչև ԺԲ-րդ դարը բացի վշտակիր Յովհաննէս պատմաբան քահանայապետից ինչ բազմահանձար Յոհաննէս քահանայ ունինք, որ կարողանար գրել «Անթառամ սիրոյ ծնունդը» «Անսկիզբն բանդ աստուած» և «Անճառելի բանդ ամ» որոց նիւթը կարծես թէ մտածուած լինին մի օրում, և գրուած մի օրում:

Այս երեք շարականները Յոհան Օձնեցուն ընծայելու համար եթէ մի ուրիշ փաստ չունենանք, բաւական են միայն նախ այն փոքր տարբերութիւնները, որոնք զանում ենք վերջին երկու շարականների մէջ, և որոնք նոյն իսկ սկզբից բառով ու բանով համապատասխանում են իրար հետ.

«Անսկիզբն բանդ» աստուած որ վասն մեր համբեր մահու:

«Անճառելի բանդ աստուած որ վասն մեր ելեր ի խաչ»:

Երկրորդ, թէ տպագիր և թէ ձեռագիր շարականները Յոհան Օձնեցուն են ընծայում այն երեւելի շարականները, որոնք գրուած են Աւագ տօների վերայ, սակայն մենք զիտենք

պատմութիւնից, որ Հայտատանայց եկեղեցին ս. Հռիփսիմեանց, ս. Ղեւոնդեանց և ս. Աստղանանց տօները երբէք փոքր տօներ չէ համարել, և այս տօները իրենց սկզբնաւորութեան օրից ընդ միշտ տօնուել և կատարուել են աւելի շքեղ, աւելի փառաւոր հանդէսներով, քան թէ Դաւիթ մարգարէի, Ստեփաննոս նախակայի, Որդւոցն Որոտման և Պետրոսի և Պօղոսի առաքելոց տօները:

Ուստի եթէ համոզեցուցիչ են մեզ համար Շարականների տուած այն վկայութիւնները, որ յիշեալ տօների շարականները գրել է Յոհան Օձնեցի Հայրապետի պէս մի տաղանդաւոր գրիչ, նոյնչափ պիտի համոզուած լինինք, որ յիշեալ երեք շարականները գրել է նոյն հանձարեղ Հայրապետը, որոց ճշգրիտ ապացոյց միայն կարող են լինել ա. նրանց այրենական կարգն ու դասաւորութիւնը. Բ. նրանց յար և նման սահուն և ընտիր լեզուն և նիւթը, և Գ. նրանց միեւնոյն չափով և միեւնոյն ուղղութեամբ սկսուելը և վերջանալը:

Այս երեք շարականները Ս. Յոհան Օձնեցուն ընծայելու իբրեւ մեր վերջին փաստ, մէջ ենք բերում և նորա գրած իմաստայից ճառերից մի քանի հատուածներ, որոց մէջ ցոլացած համանման զեղեցիկ բառերի, խօսքերի, դարձուածքների և ոճերի տիպն ու նմանութիւնը ոչ միայն մենք պարզապէս տեսնում ենք և այդ շարականների մէջ, այլ և նոքա ծայրէ ծայր կարծես թէ մի տեսակ ճշուաբաղ լինին արուած իւր ճառերից ճիշտ այնպէս, ինչպէս մի խնկելի պարտիզից անդիտութեամբ կամ զիտութեամբ փոխադրէինք մի ուրիշ պարտեղ նոյնանման տունկեր. մի գերօրինակ հմտութիւն, որով սուրբ Օձնեցին առանց մի քայլ անգամ շեղուելու իւր պերճախօս լեզուից, իւր զեղուն բառ ու բառից ու բանից և միանգամայն իւր քրիստոնէական բուն սիրուց և վառ ոգևորութիւնից, եթէ կարելի է այսպէս ասել, կաղմել է իւր գրած շարականներից ճառեր, իսկ իւր գրած ճառերից շարականներ. զօ.

ՅԱՆՆԻ ԻՐԱՍԱՆՈՒՄ 1833 ՎԵՐԵՏԻՒ

«Եւ ընդ գաղանացն կուուել յարձակմունս՝ զի մի ... ցրուեսցին ... զեղեցկապէս միաւորեալ քրիստոսի անգամքն» 4.

«Բարեփառութեան զամբարօք փայլեալ պայծառանային» 57.

«Ի թաց յինքնէն հալածէր զմահն և զպականութիւն ... անձառեկեաց երթեալ հանդիպանայր կենաց» 69.

«Աստուածայնովն զինպարգեալ սպառազինութեամբ հաւաքեսցուք ի հեղեղազնաց կենցաղոյս» 46.

«Նոյնանիշ բառերով. «Ծառայեցուցանել զծառայեցուցիչն հրամայեաց ծառայեցելոյն» 75.

«Ամաւորապէս կրել կարողութիւն է միայն քրիստոսի (զարչարանս) և որք ի նմանէ զօրացեալք զօրգեգրութեանն արժանաւորեցան ընդունել փառս» 78.

«Ի վերայ երկրի զերկնայնոցն հանդիսանան կուտարել վարս» 39.

«Ազա ... ընդ յատակս բազնին տապալեալ ցրուէր զկուռս կռապաշտիցն աստուածապաշտութեան շաւիղ ցուցանելով» 44.

«Եկեղեցիք հաւատացելոց աստուածսիրութեանն փափագանօք շինեցան» 40.

«Տնկադործողին տնկելով զգրախոս և ի նմա զնելով զմարդն հրամայեաց անդուստ վայելել նմա» 67.

«Կեղեցկազոյն հաւատոյ ռախք առ ճշմարտութիւնն ի վեր կանգնեալ» 54.

«Ի թաց վանել զչարութիւն բանսարկիւն և զրուոր տիեզերս հնազանդեցուցանել ընդ առաքելական բարոյութեամբն» 106.

«Դնելով յիմաստութեանց մերոց պարսատիկս ... ջաղխեսցուք զվեհագոյն ... ի նոսա անդամ ... աւարտունելով և գերելով զհպարտացեալ նոցա խորհուրդս» 46.

«Անյողգողելի հաւատով զՆորայն հիմնեցուցին զեկեղեցի» 63.

«Մեծագոյն հնչմամբ աղաղակեմք ի յընդհանուր ... արարածոց տեսակս ասելով - Օրհնեցէր ամենայն գործք տեսուն զաէր» 19.

ՅԱՐՈՒԿԱՆՔ

«Եւ ... Ժուժկալեալք ի փորձ բանտից գեւորանաց և կապանաց ի մրցմունս գաղանաց սրոյ և հրոյ մենամարտեալք».

«Է. «Համարամբ լուսոյ կենաց զխաւար մեղաց փարատեցին».

«Զ. «Եղբայրներ կարեաց մարմնոյ և հեշտալի գրգանաց ... շնորհազարգ փայլմամբ փայլեալք ի յերկնային նաւահանգիստն».

«Ը. «Վերադառալ վայօրէն զմարգարիտն հաւատոյ ... վերապայան ի կեանս անմահ».

«Է. «Հարազսր շարշարանօք զշարին մութհակն կապտեցին».

«Եւ ... Դ. «Ծաւալեալ զլոյս գիտութեան յոգիս արանց կատարելոց կամարոյ յօժարութեամբ կատարեցան յանօրինաց».

«Է. «Թօթափեալք զբուն մահու զուարթնոց երկնից հետեւեցան».

«Է. «Ղեկավարք հոգևորք զալիս մեղաց խորտակեցին ճանապարհ մեղ հորդեցին ի յերկնային նաւահանգիստն».

«Զ. «Եղբայրներ յամենեցունց յովսէփ ընտրեալ յաշակերտացն ... շինեցաւ տաճար փառաց սրբութեան անմահ բանին».

«Եւ ... Է. «տնկադործ ագին գրախոսին որ տընկեցեր յերկրի զխաշն».

«Է. «տնչմամբ վառեալք ի կենցաղումս առ ի ըստացումն փութացեալք երազաբայլ ոտիւք հոլուց».

«Է. «երկնաւոր թագաւորին զինուորեցալք արիաբար առ ի վանմն բանսարկիւն ... նահատակեալք քաջութեամբ արկէք տապաւտ զմոլորեալսն».

«Է. «նորաբանչ զարմանալեօք ընտրես ծառայք և վկայս և գործակցեալ նոցա ի մարտ գերես զամբար և զխորհուրդս».

«Է. «ամրացուցեր զեկեղեցի վկայից քոց բազմութեամբ ի քեզ յօդեալ առաքիւնեաց».

«Է. «ձայնեցեր զհեռացեալսն մեծագոյն փողոյն ձայնիւ գալ ի տաճար ... ի սեանց ևօթանց հայտատեւոց».

ՍԱՀԱԿ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԱՄԵՏՈՒՆԻ.

(Հարունակելի).